

Til: Stortingets finanskomite
Dato: 28.9.2018
Sak: Høring om Dok.8:218 S (2017-2018)

Innledning

Representanter fra Arbeiderpartiet og SV har fremmet et forslag i Stortinget: Dok.8:218 S (2017-2018) som innebærer følgende:

- Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å innføre individuell pensjonskonto
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om lovendring for pensjonsordningene i privat sektor som sikrer at:
  - Pensjonsopptjening starter fra første krone man får i lønn.
  - Det gis medlemskap i pensjonsordning også for lavere stillingsandeler enn 20 prosent.
  - Det gis medlemskap i pensjonsordning også for arbeidstakere under 20 år.
  - Det gis pensjon ved fratreden også for arbeidsforhold som varer kortere enn 12 måneder.

Det første kulepunktet er helt i orden etter Norsk Industris syn. Det var også dette vi ble enige med Fellesforbundet om i tariffoppgjøret 2016. Imidlertid er det ikke ønskelig for Norsk Industri å gå inn for de fire andre kulepunktene.

Politisk innblanding

Forslaget som er nevnt ovenfor ble sendt fra representantene fra AP og SV den 19.4.2018, som var få dager etter avsluttet mekling i lønnsoppgjøret som ble anbefalt av både LO og NHO. Resultatet av oppgjøret var bl.a. at det ikke skulle foreslås endringer om pensjon fra første krone.

Lønnsoppgjøret var avsluttet og partene hadde nådd frem til enighet. Da er det utidig av politikere blander seg inn i resultatet og forstyrrer det etablerte trepartssamarbeidet.

Pensjonsreformen er bygget på en solid enighet innen trepartssamarbeidet, men det krevde stor anstrengelse for alle tre partene: Regjering/Storting, fagbevegelse og arbeidsgivere/bedrifter. Men resultatet ble en reform som viser at den norske modellen fungerer. Utredninger, analyser samt vurderinger i flere år mellom de tre parter førte til langsiktige positive resultater for fremtidige pensjonister, og partene har vært med på justeringer i regelverket ved flere korsveier.

Det er viktig at bærebjelkene i reformen ligger fast, og at ikke en av partene vedtar endringer i grunnlaget for reformen, uten at alle parter er involvert.

Nye tall fra Statistisk sentralbyrå viser at innbetalingene til tjenstepensjon (altså pensjon utenom Folketrygden) økte med 5,00% i 2017. Utbetalingen til tjenstepensjonister i privat og offentlig virksomhet økte med 4,94%. Med andre ord økte innbetalingene bare litt mer i prosent enn utbetalingene. Og det er før etterkrigsgenerasjonen er pensjonister.

Samlet økte pensjonsforpliktelsene for tjenestepensjon med 6,5%. Med andre ord er det betydelige utfordringer innen pensjonsreformen.

Og det er viktig at Stortinget ikke legger ytterligere byrder på arbeidslivet parter ved politisk innblanding i et pensjonsforlik og i lønnsforhandlinger.

Kostnader

Kostnaden ved pensjon fra første krone er 2 prosent av 1 G = 1938 kroner, som er omtrentlig 1 krone i timen. Kostnadene for alle bedrifter er av Finansdepartementet (rapport fra 2016) estimert til økte årlige pensjonspremier på:

- Sparing fra første krone: 3,3 – 3,5 mrd.
- Under 20 prosent stilling 0,074 – 0,265 mrd.
- Under 20 år 0,195 – 0,675 mrd.

Kravet om sparing fra første krone er altså det mest kostbare.

Kostnader til AFP kan øke

I tråd med den norske modellen har de tre partene satt seg sammen for å vurdere endringer i regelverket for AFP-ordningen. Ordningen er fortsatt for kostbar, og blir en meget stor utfordring for industrien i årene fremover. Men hvor store kostnader det blir ved ordningen er ikke kjent før arbeidet mellom partene er avsluttet. Hvis Stortinget legger nye kostnader på toppen av en for dyr AFP-ordning kan dette bidra til at vekstkraften i fastlandsøkonomien blir svakere i en tid da vi trenger økt vekstkraft og flere private jobber i fastlandsøkonomien.

Administrative kostnader

Bedrifter får normalt skattefradrag for innbetaling til tjenestepensjon. Sparing fra første krone vil gi staten en kostnad på ca. 1 milliard kroner med dagens lønnsnivå og da er ikke økte kostnader til offentlig tjenestepensjon tatt hensyn til.

Det er en historisk årsak til dagens regelverk for begrensning av pensjonsopptjening for stillinger under 20 % og for arbeidstagere under 20 år, og dette er begrunnet i administrative hensyn. Sparing av svært små beløp og utstedelse av små pensjonskapitalbevis er administrativt krevende og kostbart i forhold til den kapitalen som spares til pensjon. Hvis det skal utstedes svært små pensjonskapitalbevis vil disse i løpet av kort tid bli mer eller mindre oppspist av kostnader til administrasjon og forvaltning.

Særlig om kravet om pensjon fra første krone

Når det gjelder sparing fra 1 G har dette en helt annen begrunnelse, nemlig at det bidrar til å utjevne kompensasjonsgraden på samlet pensjon for ulike lønnsnivå. Sparing fra 1 G har sin bakgrunn i at folketrygden er omfordelende, som innebærer at de som har lavest inntekt får en andelsmessig større del av lønnen sin som pensjon når de blir pensjonister, enn det de med høyere lønn vil få.

Dette er det tydelig argumentert for bl.a. i forarbeidene og bakgrunns materialet til pensjonsreformen og OTP-loven. Det vises også til at i Pensjonsavtalen datert 19.5.2005 mellom partiene Høyre, Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre i avtalen om pensjonsreform jf. St. meld. Nr. 12 (2004-2005) var partene enige om, som ett av punktene i avtalen, at minstekravet til sparing skal være 2 prosent av lønn over 1 G.

Stortinget bør også være forsiktige med å vedta forslaget om pensjon fra første krone av hensyn til pensjonsreformen for øvrig. Pensjonsreformen ble satt ut i live i 2011. Reformen sikrer at Norge har råd til å betale ut pensjon til en stadig eldre befolkning i fremtiden. Men den har ikke virket lengre enn i syv år. Vi har for eksempel ikke kommet til det tidspunktet hvor det høstes økonomiske fordeler av reformen. Først fra 2020 er det prognoser for at pensjonsreformens innsparingseffekter faktisk vil føre til mindre utgifter for folketrygden.

Pensjonsreformens innsparingsgrep, som levealdersjustering og regulering, har begynt å slå inn for fullt. Det gir lavere pensjon fra folketrygden, hvis du ikke klarer å kompensere med å jobbe lenger. Men det var også tanken bak pensjonsreformen. Når du lever lenger, må du jobbe lenger for å oppnå samme pensjon. Dok. 8 forlaget rokker ved denne konstruksjonen ved å kreve at bedriftene dekker regningen.

Før 2006 var det kun mulig å spare i en innskuddspensjonsordning for den del av lønn som var over 2 G. Fra 2006 (da OTP-loven kom) ble det mulig å starte sparing fra 1 G, men det var fortsatt ikke lov å starte sparing fra første krone. Det var først i 2014 at lov om innskuddspensjon åpnet for at bedriften kan velge mellom å starte sparing fra første krone eller fra 1 G.

Svært mange av industribedrifter har i dag pensjonsordninger som er vesentlig høyere enn minimumskravene i tjenestepensjonen. Dette betyr at mange ansatte får en god pensjon, på linje med pensjonen for medlemmene av Statens pensjonskasse.

Hvis Stortinget ensidig vedtar nye kostnader i industribedriftenes tjenestepensjoner, kan en konsekvens være at bedriftene må se på pensjonsinnskuddene på nytt i kjølvannet av det politisk vedtak.

Dette er ikke noe vi ønsker. Endringer i pensjonsreformen må bygge på den norske modellen og være tuftet på brede politiske forlik. Dette har vært bærebjelken i arbeidslivspolitikken etter krigen.

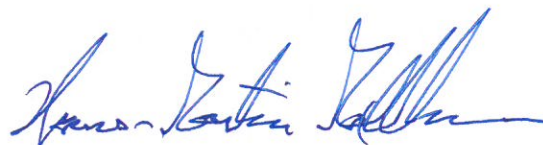
De bedriftene som vil rammes mest av et krav til sparing fra første krone er de bedriftene som i dag har minimums innskuddsordninger på 2 prosent og der få har sparing fra første krone. Dette er i stor grad lønnsintensive bedrifter. En slik lovendring vil dermed treffe veldig skjevt bransjemessig.

Store endringer i pensjonsforliket må forankres i bedriftene og fagbevegelse, og på forhånd må det utføres grundige undersøkelser om de kostnadmessige virkningene.

For Norsk Industri

Carla A.M. Botten-Verboven
Direktør

Hans-Martin Møllhausen
Advokat